ROLUL PROCEDURII DEPUNERII DECLARAȚIEI DE AVERE ŞI INTERESE PERSONALE PENTRU CONTROLUL INTEGRITĂȚII

THE ROLE OF DEPOSITING THE DECLARATION OF WEALTH AND PERSONAL INTERESTS IN THE INTEGRITY CONTROL

CZU: 342.74:35.083:330.564.22 **DOI:** https://doi.org/10.59295/ssdoed2024.33

Olga BACIU[1]

ABSTRACT. *The legislation stipulates the obligation of public agents to submit the declaration of wealth and personal interests (DWPI), within the term and in the manner provided by the special legislation at the time of employment, appointment or validation of the mandate, annually and at the end of the mandate, of employment or service relationships. In this article, we will analyze specific aspects related to the filing of the DWPI, including through the lens of the Methodology for the verification and control of wealth and personal interests and regarding compliance with the legal regime of conflicts of interest, incompatibilities, restrictions and limitations. We mention that the submission of the declaration of wealth and personal interests within the procedures for controlling the integrity of the subjects, which ensures the creation of the climate of political integrity and the evaluation of institutional integrity. Namely, by creating the climate of political integrity and institutional integrity within public entities, the cultivation of the climate of integrity in the public sector takes place according to the law of integrity.*

Keywords: *integrity, declaration of wealth and personal interests (DWPI), wealth, personal interference, control, National Integrity Authority (NIA).*

REZUMAT. *Legislația în vigoare prevede obligația agenților publici să depună declarația de avere şi interese personale (DAIP), în termenul şi în modul prevăzute de legislația specială în momentul angajării, numirii sau validării mandatului, anual și la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu. În acest articol vom analiza aspectele specifice ce țin de depunerea DAIP inclusiv prin prisma Metodologiei de efectuare a verificării și a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor şi limitărilor. Menționam, că depunerea declarației de avere şi interese personale reprezintă unul din procedeele de control al integrității subiecților, ce asigură crearea climatului de integritate politică și evaluarea integrității instituționale. Anume prin crearea climatului de integritate politică și de integritate instituțională în cadrul entităților publice are loc cultivarea climatului de integritate în sectorul public potrivit Legii integrității.*

Cuvinte-cheie: *integritate, declarația de avere şi interese personale (DAIP), avere, interfere personale, control, Autoritatea Națională de Integritate (ANI).*

Declararea averii și a intereselor personale este o practică comună în multe țări, având scopul de a asigura transparența, responsabilitatea și prevenirea corupției în

[1] Olga BACIU, doctorandă, asistent universitar, Facultatea de drept, Universitatea de Stat din Moldova, https://orcid.org/0000-0003-2502-8571, e-mail: baciu.olga@hotmail.com

rândul celor care ocupă funcții publice. Acest proces este menit să ofere informații publice cu privire la situația financiară a funcționarilor și să permită verificarea dacă aceștia acționează în conformitate cu normele etice și actele normative în vigoare.

Fiecare funcționar public or persoană cu funcție de demnitate publică (or orice persoană potrivit prevederilor art.3 din Legea cu privire la declararea averii și intereselor personale[1]) cunoaște că anual, pînă în data de 31 martie, are obligația de a depune declarația de avere și interese personale (DAIP). În această declarație sunt reflectate, potrivit normelor legislative „veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale" [1].

Depunerea DAIP reprezintă în sine realizarea unui dintre aspectele necesare ce țin de controlul respectării regimului integru de către subiecții declarării. Potrivit Legii privind declararea averii și intereselor personale, „[c]ontrolul averii şi al intereselor personale, al respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor ale subiecților declarării se efectuează de către Autoritatea Națională de Integritate în conformitate cu Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (ANI). [1]". Respectiv, una din modalitățile efectuării controlului menționat este colectarea și analiza DAIP. Legea prevede că printre atribuțiile ANI se regăsește inclusiv și stabilirea „metodologiei de efectuare a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor [2]."

Procesul, din punct de vedere tehnic, al depunerii DAIP nu reprezintă o problematică pentru subiecții declarării, acesta fiind asigurat atât de Regulamentului privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică aprobat de ANI [3], cât și de multiple ghiduri și suportul tehnic neîntrerupt pe perioada depunerii DAIP. Însă, aspectul ce vizează datele ce urmează a fi completate, necesită o analiză și structură. Astfel, în contextul importanței depunerii DAIP, ne propunem să analizăm acest proces prin prisma la două aspecte majore: aspectele ce țin nemijlocit de procesul depuneri și completării DAIP și aspectele ce țin de controlul acestora.

Procesul depunerii și completării DAIP

Cine depune DAIP. Obligația de depunere a DAIP, potrivit prevederilor art.3 din Legea cu privire la declararea averii și intereselor personale [1] revine unui cerc destul de larg, printre care se regăsesc funcționari publici și persoane cu funcții de demnitate publică, membrii CSM, CSP, consilierii locali, membrii oraganelor colegiale și/sau de etică a profesiilor conexe justiției, conducătorii organizațiilor publice ș.a. De menționat faptul, că în mod indirect, devin subiecți ai declării și membrii familiei, concubinul/concubina al persoanelor specificate în art.3 din Legea cu privire la declararea averii și intereselor personale, aflați în țară și în străinătate la

data declarării. Legea definește în acest sens membrul de familie ca „soţul/soţia, copilul minor, inclusiv cel adoptiv sau persoana aflată la întreţinere a subiectului declarării[1]”, iar în calitate de concubin figurează „partenerul/partenera împreună cu care subiectul declarării a convieţuit și a deținut [...] în comun [...] bunuri [...], fără încheierea căsătoriei[1]”. Legiutorul folosește prezumția concubinajului pentru persoanele ce au locuit împreună cel puțin 183 de zile. Astfel, datele despre averea și interese personale ale persoanelor ce intră în această categorie sunt incluse în DAIP subiecților declarării.

Cînd se depune DAIP? Cu referire la momentul depunerii DAIP, regula generală impune obligația depunerii acesteea până în data de 31 martie. În acest sens urmează a fi specificat faptul că există mai multe categorii de DAIP. Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică aprobat de ANI[3] divizează DAIP în următarele categorii:

- declarația anuală. La depunerea acestei categorii de declarații se aplică regula generală cu privire la termenul de depunere.
- declarația la eliberare/încetare cu indicarea veniturilor obţinute în anul fiscal curent (de la 1 ianuarie pînă la data intrării în vigoare a actului administrativ), iar bunurile deţinute şi interesele personale se declară celea existente la data depunerii declarației[3].
- declarația la angajare/numire cu indicarea veniturilor obţinute în anul fiscal precedent anului în care a avut loc angajarea/numirea, iar bunurile deţinute şi interesele personale la data depunerii declarației[3].

Modul de depunere. Legea cu privire la declararea averii și intereselor personale presupune posibilitatea de a depune DAIP sub formă de document electronic sau, după caz, în formă scrisă pe suport de hîrtie. Persoana care depune declarația este responsabilă atât pentru respectarea termenului de depunere, cât și pentru veridicitatea și exhaustivitatea informațiilor furnizate.

Ce se introduce în DAIP. Aspectul esențial reprezintă completarea deplină a informației ce urmează a fi prezentată în DAIP. Legiutorul enumeră în art.4 al Legii cu privire la declararea averii și intereselor personale lista obiectelor declarării. Respectiv, în această listă se includ informațiile referitor la avere și interese personale. Cu referire la obiectele ce formează averea, urmează a fi declarate:

- veniturile obținute în anul fiscal precedent. De menționat că veniturile sunt de mai multe categorii, sprecificarea cărora se regăsește în Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică[3], după cum urmează: venitul obţinut la locul de muncă de bază, […] din activităţi didactice, ştiinţifice şi de creaţie, […] depuneri la instituţiile financiare, […] donaţii şi moşteniri, […], din înstrăinarea bunurilor mobile sau imobile, venitul obţinut din alte surse (pensii, burse, indemnizaţii, premii, […]etc) [3], ș.a.;
- bunurile mobile şi imobile (indiferent de forma lor, cât și dreptul pe care în deține subiectul declarării asupra acestora). Cu rererire la bunurile transmise de către

subiectul declarării cu titlu oneros sau gratuit, acestea devin obiectul declarării dacă valoarea acestora depășește 10 salarii medii pe economie pentru fiecare bun;

- activele financiare (numerarul care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare);

- activele financiare (aflate pe conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, obligațiunile, cecurile, cât și alte active financiare) dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie;

- pasivele, adică datoriile dacă valoarea lor depășește valoarea a 10 salarii medii pe economie (având în vedere că legiutorul nu specifică dacă valoarea este per împrumut, înterpretăm analogic prevederelor precedente ca fiind valoarea comună ale acestora);

- bunurile sub formă de metale şi/sau pietre preţioase, obiectele de artă și de cult, obiectele ce fac parte din patrimoniul cultural naţional sau universal, a căror valoare unitară depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie;

- colecțiile de artă, numismatică, filatelie, arme sau alte bunuri a căror valoare depăşeşte valoarea a 20 de salarii medii pe economie;

- cota-parte/acţiunile în capitalul social al unui agent economic;

- drepturile patrimoniale care decurg din drepturi de autor, brevete sau drepturi de proprietate intelectuală;

- serviciile sau tipul de servicii procurate a căror valoare cumulativă pe parcursul unui an depășește 10 salarii medii lunare pe economie. Interpretarea primară al acestei norme, a adus la concluzia că valoarea cumulativă pe parcursul unui an depășește 10 salarii medii lunare pe economie reprezintă valoarea tuturor serviciilor procurate de subiectul declarării[3]. Însă, Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică specifică serviciile ce urmează a fi declarate, și anume acestea includ „orice tip de cheltuieli, servicii medicale […], servicii turistice […], serviciii locative/comunale/necomunale (în sensul Hotărîrii Guvernului nr. 191/2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă), serviciile pentru îmbunătățirea sau reparația bunurilor imobile și mobile, achitarea studiilor preșcolare/școlare/liceale/universitare/postuniversitare, achitarea chiriei bunurilor mobile și imobile, achitarea serviciilor de transport, cu condiția că au fost realizate pentru același serviciu sau pentru același tip de servicii. [3]”. Considerăm necesară specificarea și în lege a acestui fapt pentru evitarea perceperii eronate a obiectului declarării;

- bunurile virtuale, inclusiv valuta virtuală, a căror valoare depășește 10 salarii medii lunare pe economie. În contextul acestei categorii de bunuri de menționat că din anul 2023 Legea nr.308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului[4] interzice activitatea de prestare a serviciilor privind activele virtuale.

Cu referire la obiectele (or mai bine spus informațiile) declarării ce fac parte din interese personale, urmează a fi completate în DAIP datele despre:

- calitatea de membru a unor organizaţii necomerciale sau societăţi comerciale;

- calitatea de asociat, de acţionar sau de membru în cadrul unui agent economic or organizației necomerciale naționale or internaționale;

- contractele, inclusiv cele de asistență juridică, de consultanță și civile;

Specificăm că în procesul declării, subiecții declarării trebuie inclusiv că țină cont că informația devine obligatorie de introdus inclusiv în cazul când acesta or membrii familiei acestuia figurează în calitate de beneficiari efectivi*.[1]

Controlul DAIP

Legislația referitoare la integritate, cum ar fi Legea integrității, Legea privind evaluarea integrității instituționale, Legea privind declararea averii și a intereselor personale, etc., nu furnizează o definiție unică pentru controlul integrității. Cu toate acestea, în Metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor[5] (denumită în continuare Metodologia), se oferă o explicație a scopului controlului integrității, și anume: „...implementarea eficientă a standardelor de integritate, descurajarea comportamentului coruptibil în serviciul public, stimularea responsabilității subiectului declarării averii și intereselor personale în procesul decizional, sporirea prestigiului organizațiilor publice și catalizarea procesului de implementare a principiilor bunei guvernări.” [5]

Urmare a analizei prevederilor din Metodologiea de efectuare a verificării și a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, există 2 categorii de temeiuri pentru efectuarea controlui. Prima este existența unei sesizări în vederea semnalării unor încălcări și a doua este procedura de verificare a declarațiilor de avere și interese personale (DAIP).

În aspectul ce vizează controlul inițiat în temeiul unor sesizări, potrivit pct. 25 al Metodologiei „ANI […] decide inițierea […] controlului […] în cadrul verificării prealabile a sesizărilor depuse […] din oficiu (depuse de către președintele și vicepreședintele ANI sau inspectorii de integritate) ori, de persoane fizice sau juridice, de drept public sau privat[5]”. Din oficiu președintele și vicepreședintele ANI poate depune o sesizare privind în situațiile când: în urma publicării în diferite surse de informare […] a informațiilor despre posibile încălcări admise de către subiecții

[1]* persoana fizică care controlează în ultimă instanță o persoană fizică sau care deține ori controlează în ultimă instanță o persoană juridică sau beneficiarul unei societăți de investiții sau administratorul unei societăți de investiții ori persoana în al cărei nume se realizează o tranzacție sau se desfășoară o activitate și/sau care deține, direct sau indirect, dreptul de proprietate sau controlul asupra a cel puțin 25% din acțiuni ori din dreptul de vot al persoanei juridice sau din bunurile aflate în administrare fiduciară.

declarării; în urma expunerii publice a informațiilor despre posibile încălcări admise de către subiecții declarării […], în cadrul meselor rotunde, emisiunilor radio și de televiziune; în urma informațiilor despre posibile încalcări admise de către subiecții declarări […], comunicate telefonic, în cadrul audiențelor, prin e-mail sau prin aplicația disponibilă pe pagina web oficiala a ANI și în baza notelor de serviciu a subdiviziunilor structurale ale ANI[5] ". Aceaste prevederi, în special cele ce țin de sesizarea în baza unor informații din mass-media sau emisiunile radio ș.a. ar trebui sa fie explicate mai detaliat. Nu subestimăm importanța investigațiilor jurnalistice, totuși, recunoaștem că acestea pot deveni uneori instrumente de manipulare și dezinformare pentru organul de control. În astfel de cazuri, ar fi mai adecvat ca reprezentanții mass-media sau alte persoane care au cunoștință despre posibile încălcări să depună sesizări oficiale. Această abordare respectă principiile legale și normative și previne manipularea organului de control cu informații nedemonstrate și publicate. Cu toate acestea, procedura exactă de selecție a situațiilor care constituie temei pentru autosesizare și cele care nu, rămâne neclară și ar putea beneficia de o mai mare transparență în cadrul legislației.

Cu referire la alt temei de sesizare – „în urma informațiilor despre posibile încalcări […], comunicate telefonic, în cadrul audiențelor, prin e-mail sau prin aplicația disponibilă pe pagina web oficiala a ANI[5] ", ne permitem să criticăm poziția dată din considerentul respectării prevederilor legale și celor normative ce se conțin în Metodologie. Astfel, Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate în alin. (2) al art. 28 menționează că „ […] controlul din oficiu se inițiază […] în baza informațiilor publice sau a unor sesizări anonime. [2]" Anonimatul autorului sesizării poate fi păstrat și în conformitatea cu prevederea menționată supra în temeiul căreia persoana poate fi audiată telefonic or prin email sau aplicația de pe pagina oficială a ANI. Însă tot în textul Metodologiei, numai că cu câteva puncte înainte, se reglementează că sunt pasibele de repartizare spre examinare sesizările care „întrunesc condițiile de formă și conținut stabilite de prevederile articolelor 72 alin. (3) și 75 alin.(l) din Codul administrativ al Republicii Moldova[5]". Articolul 75 din Codul administrativ în alineatul (1) prevede că „petiția conține […] numele și prenumele sau denumirea petiționarului […] semnătura petiționarului ori a reprezentantului său legal[6]" Prin urmare, Metodologia conține anumite prevederi, ce contravin prevederilor legale și nu pot, în situația dată, invocate în calitate de condiții legale de depunere a sesizării.

În partea ce vizează dreptul inspectorului de integritate la autosesizare, acesta apare în situațiile când: „în urma publicării în diferite surse de inforrnare […] a informațiilor despre posibile încălcări, constatarea căror țin de compeța inspectorului de integritate […] ; în urma examinării unei sesizări anonime (n.a. în acest caz totuși se examinează sesizările anonime) sau […] fără indicarea adresei poştale sau electronice; în baza informațiilor generate de SIA „e—Integritate; în urma expunerii publice a informațiilor despre posibile încălcări admise de către subiecții declară-

rii […];comunicate telefonic, în cadrul audiențelor, prin e-mail sau prin aplicația disponibilă pe pagina web oficiala a ANI; și […], în baza altor informații care i-au devenit cunoscute în exercitarea atribuțiilor de serviciu. [5]". Temei de autosesizare inspectorul de integritate are mai multe decât președintele și vicepreședintele ANI, fapt explicat prin specificul atribuțiilor acestora.

Pe lângă controlul bazat pe sesizări, Declarațiile de Avere și Interese Personale (DAIP) sunt supuse unui proces de verificare reglementat, independent de existența sesizărilor în acest sens. Legea privind declararea averii și intereselor personale nu conține condiții specifice privind selecția DAIP supuse verificării. În schimb, Metodologia specifică că „DAIP verificate anual sunt identificate aleatoriu, în funcție de factorii de risc, factorii de corupție, de vulnerabilitatea subiecților declarării și de criteriile aprobate de Consiliul de Integritate. [5]"

Interpretând aceste prevederi, observăm că termenul "aleatoriu" ar putea să excludă, în mod inițial, aplicarea unor criterii specifice. O formulare mai precisă ar putea indica faptul că DAIP se selectează fie aleatoriu, fie în baza criteriilor menționate. Alternativ, se pot alege inițial DAIP pe baza criteriilor și apoi, în mod aleatoriu, se identifică cele care vor fi supuse controlului.

În situația în care ANI a identificat deja DAIP considerate "problematice", ar putea fi mai oportun ca acestea să fie supuse controlului în mod prioritar. În astfel de cazuri, este esențială concretizarea factorilor stabiliți de Consiliul de Integritate pentru a crea criterii bine definite pentru selecția DAIP care necesită verificare. Aceasta ar asigura o mai mare claritate pentru cetățeni și ar respecta principiul transparenței.

În ceea ce privește criteriile aprobate de Consiliul de Integritate, informații despre acestea nu sunt publicate, ceea ce poate ridica întrebări privind transparența procesului. O astfel de lipsă de transparență nu este acceptabilă dată importanța socială a controlului integrității în asigurarea unui mediu integru.

Legea specifică că „cel puțin 30% dintre declarațiile de avere și interese personale verificate în decursul unui an calendaristic vor viza Președintele țării, deputați, miniștri, secretari de stat, judecători, procurori, conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome."[2] Cu toate acestea, procentajul total al DAIP supuse verificării anual nu este specificat în legislație. Considerăm că cel puțin 50% din DAIP depuse ar trebui verificate pentru a asigura eficiența controlului. Este esențial să se clarifice dacă există o rotație a DAIP supuse verificării, pentru a preveni verificarea constantă a acelorași subiecți și pentru a asigura un proces echitabil și echilibrat.

Potrivit Raportului de activitate ale ANI pentru anul 2022 aprobat prin Hotărârea Consiliului de Integritate nr. 6 din 28 martie 2023[7] pe parcursul anului 2022, ANI a recepționat 72 202 declarații noi. Inspectorii de integritate au verificat din oficiu 1 176 DAIP ale înalților demnitari de stat enunțați, depuse pentru anul 2021 și au întocmit în acest sens 1 176 procese-verbale de verificare, care sunt disponibile pe pagina web ANI.

În anul 2022, inspectorii de integritate au recepționat prin sistemul de repartizare aleatorie 606 petiții și sesizări, privind eventuale încălcări ale regimurilor: averii și intereselor personale – 223; conflictului de interese – 285; incompatibilităților – 85; restricțiilor și limitărilor – 13. Urmare a verificării prealabile a petițiilor și sesizărilor enunțate, au fost întocmite 590 procese-verbale și anume: 133 de inițiere a controlului (22,5%) și 457 de refuz în inițiere a controlului (77,5%). Totodată, în perioada de raportare au fost finalizate 358 proceduri de control și întocmite acte de constatare, ce includ: 165 acte de constatare a încălcării (46%) și 193 de încetare a controlului (54%).

Ca și concluzie, putem menționa că procesul de depunere a Declarației de Avere și Interese Personale (DAIP) reprezintă un aspect esențial în asigurarea transparenței, responsabilității și prevenirii corupției în rândul funcționarilor publici și al celor cu funcții de demnitate publică. Obligația depunerii DAIP revine unui cerc destul de larg, inclusiv membrilor de familie și concubinilor/concubinelor persoanelor vizate de lege.

Controlul DAIP se realizează atât în urma sesizărilor, cât și în mod aleatoriu, conform Metodologiei. Sesizările pot proveni din diverse surse, inclusiv mass-media, iar inspectorii de integritate au dreptul la autosesizare în anumite condiții. În acest sens este important să existe transparență în ceea ce privește criteriile de selecție a DAIP pentru verificare.

Cu toate acestea, există aspecte ce pot necesita o mai mare claritate și detaliere în cadrul legislației, cum ar fi procedura de sesizare bazată pe informații media și clarificarea condițiilor de anonimat în cazul sesizărilor. De asemenea, criteriile de selecție ale DAIP pentru control ar trebui să fie publicate pentru asigurarea transparenței.

În perspectiva controlului efectuat în anul 2022, ANI a depus eforturi semnificative pentru verificarea DAIP, iar rezultatele arată un număr mare de procese-verbale de verificare întocmite. Este important ca această activitate să continue în mod eficient, acoperind o proporție semnificativă din totalul DAIP depuse.

Pe viitor, consolidarea transparenței, clarificarea procedurilor și evaluarea constantă a eficacității sistemului vor contribui la asigurarea integrității și prevenirii corupției în rândul funcționarilor publici și al celor cu funcții de demnitate publică.

Referințe bibliografice:

1. Legea cu privire la declararea averii și intereselor personale: nr. 133 din 17.06.2016. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246 art. 513.
2. Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate: nr. 132 din 17.06.2016. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246 art. 511.
3. Ordinul Autorității Naționale de Integritate cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de completare a declarației de avere și interese

personale în formă electronică: nr. 4 din 25.01.2022. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 18-02-2022, nr. 45-52 art. 167.
4. Legea nr.308 din 22.12.2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. În: Monitorul oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.58-66 art. 133
5. Ordinul cu privire la aprobarea Metodologiei de efectuare a verificării și a controlului averii și a intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor: nr.9 din 14.02.2022. Autoritatea Națională de integritate, [citat 09.12.2023]. Disponibil: https://ani.md/sites/default/files/Ord.9%20din%20 14.02.2022%20Metodologia%20controale.pdf
6. Codul administrativ al Republicii Moldova: nr. 116 din 19.07.2018. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 17.08.2018, nr. 309-320, art. 466.
7. Raportul de activitate ale ANI pentru anul 2022 Aprobat prin Hotărârea Consiliului de Integritate nr. 6 din 28 martie 2023. Disponibil: https://ani.md/sites/default/files/Raportul%20ANI%202022%20(aprobat).pdf